*Załącznik nr 1.5 do Zarządzenia Rektora UR nr 61/2025*

**SYLABUS**
**DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2026-2031**

Rok akademicki 2027/2028

## 1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

| | |
|---|---|
| Nazwa przedmiotu | Metodologia badań psychologicznych |
| Kod przedmiotu* | |
| Nazwa jednostki prowadzącej kierunek | Wydział Nauk o Zdrowiu i Psychologii |
| Nazwa jednostki realizującej przedmiot | Katedra Psychologii |
| Kierunek studiów | Psychologia |
| Poziom studiów | studia jednolite magisterskie |
| Profil | praktyczny |
| Forma studiów | stacjonarne |
| Rok i semestr/y studiów | II rok, semestr 3 |
| Rodzaj przedmiotu | przedmiot kształcenia kierunkowego |
| Język wykładowy | polski |
| Koordynator | dr hab. Andrzej Łukasik, prof. UR |
| Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących | Prof. dr hab. Wojciech Pisula, dr Barnaba Danieluk |

***** *-opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce*

### 1.1 Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

| Semestr (nr) | Wykł. | Ćw. | Konw. | Lab. | Sem. | ZP | Prakt. | Inne (jakie?) | Liczba pkt. ECTS |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 3 | 15 | 15 | - | - | - | - | - | - | 4 |

### 1.2 Sposób realizacji zajęć

☒ zajęcia w formie tradycyjnej (Ćwiczenia)
☒ zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (Wykład)

**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku):** egzamin.
Egzamin obejmuje także treści z ćwiczeń oraz lektur.

## 2. WYMAGANIA WSTĘPNE

| |
|---|
| Brak formalnych wymagań wstępnych. Zalecana jest znajomość podstaw psychologii oraz podstaw pracy z literaturą naukową. |

## 3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

### 3.1 Cele przedmiotu

| | |
|---|---|
| C1 | Uporządkowanie wiedzy o specyfice poznania naukowego i logice procesu badawczego w psychologii. |
| C2 | Zapoznanie studentów z zasadami formułowania problemów i hipotez, operacjonalizacji zmiennych, pomiaru oraz doboru próby. |
| C3 | Przedstawienie zastosowań i ograniczeń podstawowych modeli badań psychologicznych oraz zasad wnioskowania przyczynowego. |
| C4 | Rozwijanie umiejętności krytycznej oceny jakości dowodów oraz odpowiedzialnego, etycznego i transparentnego prowadzenia badań. |

### 3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

| EK (efekt uczenia się) | Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu | Odniesienie do efektów kierunkowych [1] |
|---|---|---|
| EK_01 | Student zna specjalistyczną terminologię metodologiczną stosowaną w psychologii i rozumie jej znaczenie dla rzetelności badań. W sposób pogłębiony wyjaśnia cechy poznania naukowego i etapy procesu badawczego oraz odróżnia wiedzę naukową od potocznej i pseudonaukowe | K_W01, KW_03 |
| EK_02 | Student posiada pogłębioną wiedzę o rodzajach zmiennych, ich operacjonalizacji, skalach pomiarowych oraz kryteriach jakości pomiaru w badaniach psychologicznych. | KW_01, K_W03 |

[1] W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

| EK (efekt uczenia się) | Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu | Odniesienie do efektów kierunkowych [1] |
|---|---|---|
| EK_03 | Student posiada pogłębioną wiedzę o eksperymentalnych i nieeksperymentalnych modelach badań psychologicznych, krytycznie porównuje badania korelacyjne, obserwacyjne, sondażowe, quasi-eksperymentalne, jakościowe i jednoosobowe oraz ocenia ich zastosowanie i ograniczenia. Zna standardy przygotowania tekstów do publikacji APA 7. | K_W03 |
| EK_04 | Student samodzielnie formułuje problem, pytania i hipotezy badawcze oraz projektuje badanie, uzasadniając dobór zmiennych, sposobu ich pomiaru, próby i metod weryfikacji hipotez. Krytycznie ocenia adekwatność przyjętych rozwiązań metodologicznych.<br><br>. | K_U17 |
| EK_05 | Student identyfikuje zagrożenia dla trafności badań, błędy metodologiczne i tendencyjności interpretacyjne oraz krytycznie ocenia zasadność wnioskowania przyczynowego i uogólniania wyników, uwzględniając ograniczenia badania. | K_W03, K_U17 |
| EK_06 | Student jest gotów do odpowiedzialnego rozpoznawania problemów etycznych w badaniach psychologicznych, podejmowania działań zgodnych z zasadami etycznymi oraz przestrzegania standardów rzetelności, przejrzystości, replikacji i otwartej nauki. | K_K08 |

**3.3 Treści programowe**

A. Problematyka wykładu

| **Treści merytoryczne - wykład** (łącznie 15 godzin) |
|---|
| 1. Psychologia jako nauka: źródła poznania, systematyczny empiryzm, pytania empiryczne, publiczny i samokorygujący charakter nauki, nauka a pseudonauka. |
| 2. Etyka badań psychologicznych: świadoma zgoda, bilans ryzyka i korzyści, poufność i anonimowość, wprowadzanie w błąd i wyjaśnienie po badaniu, grupy wrażliwe, zgoda komisji etycznej i rzetelność naukowa. |
| 3. Dobór próby i uogólnianie: populacja i próba, dobór losowy i nielosowy, reprezentatywność, obciążenia doboru, dobór losowy a losowy przydział do warunków, podstawy planowania liczebności próby. |

| **Treści merytoryczne - wykład** (łącznie 15 godzin) |
|---|
| 4. Badania nieeksperymentalne: modele korelacyjne, przekrojowe i podłużne, obserwacja i sondaż; problem trzeciej zmiennej, kierunku zależności i granic wnioskowania przyczynowego. |
| 5. Eksperyment. Zmienne zależne oraz czynniki eksperymentalne. Manipulacja eksperymentalna. Plany między i wewnątrzobiektowe. |
| 6. Inne strategie badawcze: badania quasi-eksperymentalne, schematy jednoosobowe, badania jakościowe i mieszane - dobór do problemu oraz podstawowe ograniczenia. |
| 7. Trafność i krytyczna ocena badań: trafność wewnętrzna, zewnętrzna, konstruktu i statystyczna; alternatywne wyjaśnienia, typowe błędy i tendencyjności oraz ocena opisu badania. |
| 8. Analiza, interpretacja i raportowanie: statystyka opisowa i wnioskowanie statystyczne w zarysie, wielkość efektu, przedział ufności i testowanie hipotez; raport APA, replikacja, prerejestracja oraz udostępnianie materiałów i danych. |

B. Problematyka ćwiczeń, konwersatoriów, laboratoriów, zajęć praktycznych

| **Treści merytoryczne – ćwiczenia (15 godzin)** |
|---|
| 1. Problemy i hipotezy badawcze, źródła problemów badawczych, problem a sformułowanie pytania badawczego, rola konstruktów teoretycznych, hipoteza jako odpowiedź na pytanie badawcze |
| 2. Zmienne, pomiar i operacjonalizacja zmiennych: skale pomiarowe; wskaźniki, operacjonalizacja zmiennych |
| 3. Model eksperymentalny: zmienne niezależne i zależne, kontrola zmiennych, trafność zewnętrzna i wewnętrzna eksperymentu; plany eksperymentalne oparte na porównaniach dwugrupowych, plany eksperymentalne oparte na powtarzanych pomiarach; eksperymenty czynnikowe |
| 4. Badania korelacyjne i sondaże: korelacja a przyczynowość, błąd pomiaru, rzetelność i trafność pomiaru, rodzaje sondaży i plany badań sondażowych |
| 5. Metody psychofizjologiczne: elektroencefalografia i metoda potencjałów wywołanych, metody tomograficzne, elektromiografia, aktywność elektryczna skóry |

**3.4 Metody dydaktyczne**

**Wykład:** wykład problemowy z prezentacją multimedialną.

**Ćwiczenia:** analiza krótkich opisów badań i fragmentów publikacji; studia przypadków metodologicznych i etycznych; pytania sprawdzające oraz mini-quizy; dyskusja kierowana; demonstracja schematów badawczych.

## 4. METODY I KRYTERIA OCENY

### 4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

| Symbol efektu | Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć) | Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...) |
|---|---|---|
| EK_01 | Egzamin pisemny (W)<br>Kolokwium (Ćw) | W, Ćw |
| EK_02 | Egzamin pisemny (W)<br>Kolokwium (Ćw) | W, Ćw |
| EK_03 | Egzamin pisemny | W |
| EK_04 | Egzamin pisemny | W |
| EK_05 | Egzamin pisemny | W |
| EK_06 | Egzamin pisemny | W |

### 4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

**Wykład:**
Przedmiot kończy się egzaminem pisemnym. Warunkiem zaliczenia jest uzyskanie co najmniej 50% możliwych do uzyskania punktów.
ocena 5,0 - 96%-100% punktów (znakomita wiedza)
ocena 4,5 - 91%-95% punktów (bardzo dobry poziom wiedzy z drobnymi błędami)
ocena 4,0 - 81%-90% punktów (dobry poziom wiedzy, z pewnymi niedociągnięciami)
ocena 3,5 - 66%-80% punktów (zadowalająca wiedza, z niewielką liczbą błędów)
ocena 3,0 - 50%-65% punktów (zadowalająca wiedza z licznymi błędami).

**Ćwiczenia:**
Oceny z kolokwiów. Warunkiem zaliczenia jest uzyskanie co najmniej 50% możliwych do uzyskania punktów.
ocena 5,0 - 96%-100% punktów (znakomita wiedza)
ocena 4,5 - 91%-95% punktów (bardzo dobry poziom wiedzy z drobnymi błędami)
ocena 4,0 - 81%-90% punktów (dobry poziom wiedzy, z pewnymi niedociągnięciami)
ocena 3,5 - 66%-80% punktów (zadowalająca wiedza, z niewielką liczbą błędów)
ocena 3,0 - 50%-65% punktów (zadowalająca wiedza z licznymi błędami).

## 5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

| Forma aktywności | Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności |
|---|---|
| Godziny z harmonogramu studiów | 15W+15Ćw |
| Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie) | 4 |
| Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.) | 66 |
| SUMA GODZIN | **100** |
| **SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS** | **4** |

** Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.*

## 6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

| | |
|---|---|
| wymiar godzinowy | nie dotyczy |
| zasady i formy odbywania praktyk | nie dotyczy |

## 7. LITERATURA

**Literatura podstawowa (program minimum):**

Brzeziński, J., Zakrzewska, M. (2008). Metodologia. Podstawy metodologiczne i statystyczne prowadzenia badań naukowych w psychologii. W: J. Strelau, D. Doliński Psychologia. Podręcznik akademicki, t.1, Gdańsk: GWP.

**Literatura uzupełniająca:**

Brzeziński, J. M. (2019). Metodologia badań psychologicznych. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. Wybrane rozdziały.

Józefacka, N.M., Kołek, M.F., Arciszewska-Leszczuk, A. (2023). Metodologia i statystyka. Przewodnik naukowego turysty, tom I, Wydawnictwo Naukowe PWN (wybrane rozdziały).

American Psychological Association. (2020). Publication Manual of the American Psychological Association (7th ed.). Washington, DC: APA. Wybrane części dotyczące raportowania badań.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej